

Оксана ГОРОЖАНКІНА,

orcid.org/0000-0003-1777-2173

кандидатка педагогічних наук,

доцентка кафедри музично-інструментальної підготовки

Державного закладу «Південноукраїнський національний

педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

(Одеса, Україна) *garmonia80y@gmail.com*

ФЕНОМЕН АВТОРСЬКОЇ ПІСНІ В УКРАЇНСЬКІЙ МУЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ

У статті проаналізовано феномен авторської пісні, яка виникла як засіб культурного самовиявлення наприкінці минулого століття, пройшла перевірку часом і сьогодні, у XXI столітті знов підіймає до обговорення вічні питання добра і зла, честі й безчестя, дружби і зрадництва. Метою статті було проаналізувати етапи розвитку української авторської пісні та визначити її роль в національній музичній культурі. Зазначено, що авторська пісня є жанром музично-поетичної творчості, витоки якого можна знайти в кожній національній культурі – попередниками сучасних бардів були давньогрецькі лірники, французькі трубадури та трувери, німецькі мінезингери, українські кобзарі та лірники, тощо. З'ясовано, що авторська пісня є синкретичним жанром, в якому виконавець виступає одночасно автором тексту і музики, що це некомерційний вид мистецтва, який виник за часів «відлиги» як альтернатива «радянській масовій пісні» й мав різні дифініції: бардівська пісня, гітарна, самодіяльна, інтелектуальна, співана поезія. Зазначається на особливості авторської пісні: змістовність поетичного тексту, довірливість і щирість в подачі матеріалу, камерність виконання. Схарактеризовано основні періоди становлення української авторської пісні: період «загальносоюзної» авторської пісні, що мала значну популярність серед російськомовної української інтелігенції та період розвитку авторської пісні часів української незалежності. Зазначено, що характерними рисами української авторської пісні є звернення до української історії і культури, патріотизм, глибина текстів і щирість почуттів, побудження національної свідомості, використання національних інструментів. Зауважено на роль фестивалів авторської пісні та схарактеризовано творчість авторів, завдяки яким цей жанр набув поширення в Україні.

Ключові слова: авторська пісня, жанр, співана поезія, україномовні автори, музична культура, фестивали авторської пісні.

Oksana GOROZHANKINA,

orcid.org/0000-0003-1777-2173

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor at the Department of Music and Instrumental Training

South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky

(Odessa, Ukraine) *garmonia80y@gmail.com*

THE PHENOMENON OF THE AUTHOR'S SONG IN UKRAINIAN MUSICAL CULTURE

The article analyzes the phenomenon of the author's song, which arose as a means of cultural self-expression at the end of the last century, passed the test of time and today in the 21st century it raises again the eternal questions of good and evil, honor and dishonor, friendship and betrayal. The purpose of the article was to analyze the stages of development of the Ukrainian original song and to determine its role in the national musical culture. It is noted that the art song is a genre of musical and poetic creativity, and the origins can be found in every national culture – the predecessors of modern bards were ancient Greek lyre-makers, French troubadours and trouvères, German tyrekingers, Ukrainian kobzars and lyre-makers, etc. It was found out that the author's song is a syncretic genre in which the performer acts simultaneously as the author of the text and music, a non-commercial art form, that this genre arose during the “thaw” as an alternative to the “Soviet mass song” and had different definitions: bardic song, guitar song, amateur, intellectual, sung poetry. The features of the author's song are noted: the content of the poetic text, trustworthiness and sincerity in the presentation of the material, chamber performance. The main periods in formation of the Ukrainian author's song are characterized as follows: the period of the “all-Union” author's song, which was very popular among the Russian-speaking Ukrainian intelligentsi class, and the period of the development of the author's song during the times of Ukrainian independence. It is noted that the characteristic features of the Ukrainian author's song are the appeal to Ukrainian history and culture, patriotism, the depth of the texts and the sincerity of feelings, the awakening of national consciousness, the use of national instruments. The role of the author's song festivals is noted and the creativity of the authors, thanks to which this genre became widespread in Ukraine, is characterized.

Key words: author's song, genre, sung poetry, Ukrainian-speaking authors, musical culture, art's song festivals.

Постановка проблеми. Протягом усього історичного періоду свого існування авторська пісня завжди була відображенням передових суспільних поглядів, на кожному з етапів розвитку мала характер надсучасного, позасистемного культурного явища завдяки глибині й змістовності поетичного тексту, його антирадянській спрямованості, камерності виконання, наспівності та довірливості в процесі інтерпретації. І сьогодні цей жанр не втрачає своєї суспільної значущості, привертає до себе увагу прогресивно мислячої частини суспільства, сучасної молоді, оскільки містить в собі справжні моральні і естетичні цінності, що дозволяє молоді збагатитися духовно та інтелектуально, підвищити свій культурний рівень, навчитися спілкуванню, що ґрунтується на паритетності учасників єдиної діяльності.

Аналіз досліджень. До проблеми дослідження феномену авторської пісні зверталися С. Бойко, В. Каганов, А. Калиниченко, О. Різник, П. Картавий, Ю. Крупа, Я. Левчук, В. Новіков, Н. Павлюк, С. Распутіна, І. Соколова, І. Малашевська, О. Мятяшук та інші.

Значна кількість досліджень з даної проблеми присвячена розгляду авторської пісні як важливого джерела історичного знання (І. Соколова, В. Каганов, А. Калиниченко, С. Бойко), розгляду даного феномену в ракурсі «шістдесятницької» ідеології (С. Распутіна), визначенню характерних особливостей авторської пісні (О. Різник, П. Картавий), характеристик творчості окремих авторів (В. Новіков, І. Рудник), тенденціям розвитку авторської пісні в Україні (О. Різник, П. Картавий, Я. Левчук).

Мета статті – схарактеризувати етапи розвитку авторської пісні та її роль в сучасній українській музичній культурі.

Виклад основного матеріалу. Авторська пісня (яка має ще назву бардівська пісня, співана поезія) – це один з видів всесвітньої менестрельної культури, який спирається на багатовікові художні та побутові традиції. В цьому її велика перевага перед сучасними формами мас-культури, поп-культури та іншими напрямками молодіжної культури. Вона з'явилася в радянській культурі у п'ятдесяті роки ХХ століття, коли в житті суспільства намітилися перебудови з великими надіями у світле майбутнє й набула поширення в пострадянських та європейських країнах, як от Німеччині, Польщі. Слід зазначити, що європейський бардівський рух з 1978 року гідно представляє польський Міжнародний фестиваль бардів ОПША. З 2005 року він мав назву Всепольський фестиваль авторської пісні й презентує творчість

виконавців, які є одночасно авторами музики і слів власних творів. На думку організаторів фестивалю, саме в авторській пісні найбільш повно виражається особистість творця, його світогляд, філософські життєві погляди, власний багаж досвіду та переживань. Головною нагородою фестивалю є Премія Йонаша Кофти, яка надає переможцю можливість записати і популяризувати власний диск (Українська музична енциклопедія, 2006).

За визначенням П. Картавого, авторська пісня визначається як жанр міської масової культури, в якому автор музики і віршів співає власних пісень під гітарний акомпанемент (Картавий, 2009). Основу жанру склали туристичні, студентські, жартівливі, соціально-побутові, політичні пісні. Явище, яке ми сьогодні називаємо авторською піснею, фактично є жанром, з якого почалася історія найдавнішої європейської поезії, – особистісної лірики. Слово «лірика» в перекладі зі старогрецької означає «те, що співається в супроводі гри на лірі» (Українська музична енциклопедія, 2006). Лише згодом пісня втратила мелодію і стала декламуватися. Нова європейська поезія теж тісно пов'язана з піснею: свої латиномовні твори співали на дорогах Європи студенти-ваганти, провансальською мовою звучали пісні рицарів-трубадурів, французькою – труверів, німецькою – мінезингерів. Авторська пісня була зв'язуючою ланкою між фольклорною та писемною лірикою й в інших народів, зокрема українців. Поєднання мелодії зі словами увиразнювало її поетичний зміст, давало змогу глибше і легше сприймати сутність виконуваного таким чином твору, підкреслити те, на чому хотів зацентрувати автор, поєднати слова з певним настроєм, почуттями, емоційно відтворити авторське сприйняття світу.

Від інших пісень (наприклад, від естрадної) авторську пісню відрізняє те, що головне в ній – текст, а не мелодія, переважно проста і досить камерна, розрахована на маленьку аудиторію, де слухачі є передусім співучасниками поетичного дійства, де вони вслухаються у слова, думки, розгадують замасковані поетичними образами та алегоріями ідеї. За твердженням Т. Рябухи «авторська пісня є противагою комерційного продукту і є породженням другого андеграундного пісенного потоку» (Рябуха, 2017).

Ось чому цей жанр набув популярності за умов радянської заідеологізованої дійсності, коли і влада і офіційна поезія сповідувала брехню та фальш. На відміну від того в авторській пісні мова йшла про те, що замовчували або про що брехали офіційні джерела інформації, офіційні поезія та мистецтво. Там, де інформація для народу строго

дозувалася і цензурувалася, де не було свободи слова, вона заповнювала прогалини, втамовувала інформаційний голод, несла людям правду (Українська музична енциклопедія, 2006).

Оскільки в жанрі авторської пісні виконавська майстерність має взагалі не першочергове значення, це сприяє тому, що виконавцем цих пісень може бути кожна людина, тому виконання авторської (бардівської) пісні не потребує спеціальної підготовки. Як вважає В. Журба, це особливо приваблює сучасних студентів, які полюбляють не лише слухати відомих виконавців, а й прагнуть власного авторства (Журба, 2018). На нашу думку, це також сприяє активному розвитку культурницького руху в формах організації клубів та фестивалів авторської пісні. На особливу увагу в цьому аспекті заслуговують українські фестивалі авторської та співаної поезії «Червона рута» (перший пройшов у Чернівцях в 1989 році), «Оберіг» (Луцьк), які, на хвилі національного піднесення, стали плацдармом для розквіту української авторської пісні. Значну роль в популяризації авторської пісні в Україні відіграють фестивалі «Булат» (Суми), «Мартовський кіт» (Запоріжжя), «Острів» (Київ), «Співучі вітрила» (Дніпро), «Вільна гавань», «Бард-штурвал» (Одеса) та інші.

Досліджуючи тенденції авторської пісні в Україні, О. Різник визначає даний феномен як самостійне явище, зауважує на недостатність наукових досліджень щодо етапів становлення української авторської пісні й виокремлює два періоди його розвитку: 1) під час перебування України в складі Радянського Союзу, («загальносоюзна» авторська пісня, що мала значну популярність серед російськомовної інтелігенції України») (Різник, 2016) та 2) період розвитку авторської пісні часів української незалежності з 1991 року. Зазначимо, що в Україні перші авторські пісні виникають наприкінці шістдесятих – початку сімдесятих років ХХ століття і, на відміну від російських пісень, відзначаються значним співвідношенням музики і слова, активізацією національної свідомості та інтересу до української поезії і культури взагалі, соціальною загостреністю тематики, літературною вишуканістю (Різник, 2016). Так, тематика українських авторських пісень спрямована на формування патріотизму, в них оспівується історична і майбутня доля України, відроджуються у виконанні українських бардів пісні українських січових стрільців та воїнів УПА, підіймаються проблеми національної гідності і свідомості українців. Деякі з виконавців акомпанують собі на національних інструментах – кобзі (В. Жданкін, П. Приступов), лірі, бандурі (Е. Драч) й називають

себе співцями, кобзарями, канторами (Кость Павляк) або просто виконавцями, на відміну від слова «бард», яке деякі з них ототожнюють з російськомовним поняттям і уникають цієї назви.

Серед творів цього періоду на увагу заслуговують пісні М. Бурмаки, В. Жданкіна, Е. Драча, В. Морозова, А. Горчинського, І. Жука, О. Авагяна, С. Щербатих (Триzubий Стас), С. Шишкіна та інших авторів. Створюються бард-гурти «Мертвий півень» та «Рутенія», в Києві проходить перший концерт української авторської пісні (1985), у Львові за ініціативою Ю. Винничука, В. Морозова та А. Панчишина розпочинає роботу театр авторської пісні «Не журись!» (1988), репертуар якого складали як авторські пісні на злобу дня, так і пісні українських січових стрільців та воїнів УПА, представлені у формі музично-театралізованих вистав. Гастролі театру по країнам Європи, Америці та Канаді сприяло популяризації української культури у світі. До речі, на сцені театру у 1989 році вперше у виставі «Повіят вітер степовий» пролунав на той час нелегальний гімн «Ще не вмерла Україна».

Особливої активності набуває український бардівський рух за часів проголошення незалежності України, що призводить до притиснення владою українських бардів з метою зниження їх соціальної активності та ролі в політичному житті.

Схарактеризуємо творчість деяких виконавців українськомовної авторської пісні, завдяки яким цей жанр набув поширення в Україні. Так, Едуарда Драча вважають одним з перших українських бардів та найбільш гастроліючим артистом української діаспори. За фахом Е. Драч лікар-невролог і реабілітолог, переможець чисельних фестивалів співаної поезії «Червона рута-89», «Оберіг-91», «Білі вітрила-92», поет, рок-музикант. Виконуючи свої твори під гітару, виконавець також звертається до кобзи і бандури, створюючи кобзарський проєкт, до якого входять авторські і народні пісні у супроводі вересаєвської кобзи і колісної ліри. Автор значної кількості історичних балад та пісень громадянської, духовної й світської лірики (пісня «Вересень» з альбому «Небо України», «Зірка Мономаха», «Київська Русь», «Чортотлик», «Величальна Данилу Галицькому» альбом «Двом душам дарується»), Е. Драч паралельно працює в жанрах поп-року та фолк-джазу. Виконавець є учасником проєкту О. Скрипки «Пісні Барикад. Дух не згасає, дух не вмира!», в якому відображено події «помаранчевої революції» 2004 року, які стали потужними кроками до нового становлення країни. У 2019 році Е. Драч був нагородже-

ний Орденом «За заслуги» III ст. «за значний особистий внесок у державне будівництво, зміцнення національної безпеки, соціально-економічний, науково-технічний, культурно-освітній розвиток Української держави, вагомі трудові досягнення, багаторічну сумлінну працю» (Указ Президента України №14/2019).

Творчість Віктора Морозова, вихідця зі Львова, засновника декількох успішних сценічних проєктів (одної з перших українських рок-груп («Арніка» (1972), гуртів «Ровесник» (1976), «Четвертий кут» (2000), львівського театру авторської пісні «Не журись» та ін.), відзначається інтелектуальним поглядом на життя і філософськими текстами. Музика і стиль виконання В. Морозова поєднують елементи української пісні-романсу і львівської батярської пісні. «Батяри (від угор. *betűár* – негідник, розбишака, опришок) – альтернативний стиль життя і люмпенсько гедоністична субкультура галицьких міст другої половини XIX початку XX століття» (Окаринський, 2016), залишили у спадок гумористичні пісні, анекдоти, короткі оповідання, які сьогодні вважають батярським фольклором. В своїй творчості В. Морозов відроджує батярський фольклор, який, завдяки і творчим здобуткам В. Морозова, почали сприймати як певний феномен Львова, що дозволило запровадити унікальне свято галичан – День львівських батярів, яке щорічно святкують в місті кожного 1 травня, починаючи з 2008 року. В. Морозов зазначав, що йому «...імпував стиль життя, який стояв за батярством, – романтика, іронічне ставлення до світу, навіть до найтрагічніших подій. Це мені дуже близьке, тому хотілося відтворити цей стиль, саме такий підхід до бачення світу» (Морозов, 2021). Результатом такого відродження стали альбоми автора «Серце батяра» (2010) та «Батярський блюз» (2013).

Останнім часом творчість В. Морозова присвячена трагічним подіям війни в Україні. В 2023 році виконавець випускає альбом «В часи війни», куди увійшли пісні на вірші Мар'яни Савки («Серпень»), «Доплисти б до весни», «Бородаті хлопчики»), Катерини Калитко («Зірка», «Якщо зможеш – поплач»), Олександра Ірванця («21 листопада-екстрений випуск», «Сталевий Хрест Азовсталі», «Все пам'ятаю»), Сергія Жадана («Хай це буде спів») та інші.

Кость Єрофеев – учасник київського бард-гурту «Рутенія», автор підпільного в ті часи альбому «Україна сучасна в рамках дозволеного» (1989), альбомів «Похрещені вогнем» (1991), «Легіонер. Дорогами війни і кохання» (2001), «Неопалима купина», куди увійшли пісні про УПА (2007),

«А серце – за Україну» (2009), який вийшов вже після смерті автора. Відкриває останній альбом «Марш УНА-УНСО», який у виконанні К. Єрофеева сьогодні звучить особливо піднесено і актуально. Репертуар К. Єрофеева склали авторські пісні та повстанські гімни, балади про війну і про любов, в яких відображено його громадянську, життєву позицію в цілому.

Активно висловлював громадянську позицію в своїх піснях Станіслав Щербатих (сценічний псевдонім Стас Тризубий) – самотній виконавець українських сатирично-гумористичних пісень, який посів значне місце в українській музичній культурі вісімдесятих-дев'яностих років XX століття. Його вважають одним з найтитулованіших українських бардів, оскільки він є переможцем фестивалів авторської пісні «Оберіг» (Гран-прі), «Білі вітрила», дипломант першого фестивалю «Червона рута». Засновник івано-франківського клубу авторської пісні та поезії «Приспів», С. Щербатих був відомий і як кінодокументаліст (фільми «Проводи на полонину», «Людина і нафта»), як мультиплікатор («Сонечко, бульдозер і я», «Армагедон», «Верблюди», «Пігмаліон» та ін.), художник і письменник («Нічия земля»). Однак саме в авторських піснях, яких у нього понад 300, в повній мірі висвітлюється його громадянська позиція і любов до України. Ось як згадує про Стаса Щербатих голова ГМСК «Тризуб», автор книги «До джерел національної єдності» Василь Неручка: «Простота співрозмовника, щирість у спілкуванні, солідарність із тими ідеалами, які проголошував Народний Рух України, заворожували. Його сатиричні речі віддзеркалювали антагонізм тогочасної дійсності, а влучні, дотепні характеристики ідеологічних опонентів сприяли формуванню об'єктивної громадської думки» (Неручка, 2019). Нагороджений медаллю «Видатний учасник Помаранчевої революції», С. Тризубий своїми піснями змушував слухачів замислитися над власним життям і долею українців у світі, підіймав гострі питання честі й гідності українського народу, які особливо актуальні сьогодні.

Ідеали, закладені в змісті авторської пісні (гуманізм, справжні духовні цінності, чесність, любов, глибина і змістовність тексту, шляхетна щирість почуттів, критичне ставлення до дійсності, побудження національної свідомості) у всі часи її існування залишаються незмінними. Не випадково, авторська пісня створюється думаючими людьми для тих, хто вміє думати, вміє критично мислити. Тому залучення сучасної молоді до кращих зразків співаної поезії є одним із важливих завдань сучас-

ної освіти. Так, одним з прикладів такої роботи було створення гурту авторської пісні «Гармонія» в Південноукраїнському національному педагогічному університеті імені К. Д. Ушинського, який є переможцем фестивалів авторської пісні в Рівно, Одесі, Сумах. Деякі з учасників колективу продовжили свій творчий шлях, створивши власні гурти авторської пісні, серед яких відомий сьогодні в Україні гурт «Друже музико», засновником якого є випускник факультету музичної та хореографічної освіти Максим Трубніков і до якого увійшли також учасники гурту «Гармонія». У 2022 році М. Трубніков став переможцем Всеукраїнського конкурсу «Учитель року» в номінації «Мистецтво». Він викладає музику та мистецтво в Одеському ліцеї № 9, грає на гітарі, кобзі та бандурі, займається реконструкцією українських старосвітських інструментів і активною волонтерською діяльністю, виїзжаючи з концертами гурту «Друже музико» на лінію зіткнення. Гурт «Друже музико» є учасником фестивалів української авторської пісні «Дикий мед», «Червона рута», «Серпневий Заспів», «Одеський Мамай», «Археологія». Серед популярних пісень гурту «Українські отамани», «Кобзарський заповіт», «До Дня Героїв», «Ми боронимо своє» та інші, які увійшли до альбомів «Офензива» та «Офензива II».

Сьогодні становленню жанру сприяють Всеукраїнські фестивалі авторської пісні та співаної поезії «Оберіг» (Луцьк), «Червона рута» (Чернівці), «Моя Батьківщина. Пам'яті Олександра Авагяна» (Київ), «Солоспів» (Рівно) та інші, основною метою яких є збагачення духовної культури молоді, залучення її до кращих національних традицій, формування національної свідомості,

збереження історичної пам'яті та утвердження ідеалів гуманізму і любові.

Висновки. Авторська пісня – жанр музично-поетичної творчості, витоки якого є в кожній національній культурі – попередниками сучасних бардів були давньогрецькі лірники, французькі трубадури та трувери, німецькі мінезингери, українські кобзарі та лірники, тощо. Це синкретичний жанр, в якому виконавець виступає одночасно автором тексту і музики, виник за часів хрущовської відлиги як альтернатива «радянській масовій пісні» й мав різні дифініції: бардівська пісня, гітарна, самодіяльна, інтелектуальна, співана поезія. Поширення авторської пісні в Україні наприкінці вісімдесятих років минулого століття характеризується наявністю як російськомовних так і україномовних творів, однак під час появи перших фестивалів авторської пісні помітною тенденцією стає бажання виконавців називатися «співцями» або «кобзарями», на відміну від назви «бард». Активному відродженню української співаної поезії сприяли події Євромайдану та війни в Україні, що викликало появу значної кількості україномовних пісень і бажання популяризації українського слова. Звернення до української історії і культури, патріотизм, глибина текстів і щирість почуттів, побудження національної свідомості є характерними рисами української авторської пісні, що дозволяє цьому феномену посісти вагоме місце в українській музичній культурі. Проведене дослідження не вичерпує повною мірою всіх аспектів обраної проблеми. Подальшого вивчення потребує дослідження розвитку української авторської пісні в період героїчного спротиву України проти широкомасштабної агресії сьогодення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Журба В. Передумови виникнення музичного стилю bebor. *Міжнародний вісник: Культурологія. Філологія. Музикознавство*. 2018. № 11. С. 218–222.
2. Картавий П.В. Сучасна українська авторська пісня: статті про витоки жанру, авторів-ветеранів, фестивалі, поради молодим і долю Володимира Івасюка / П. В. Картавий. Суми : МакДен, 2009. 76 с.
3. Морозов В. Батярська культура – це містика Львова. 2021. URL : <https://culture.pl/ua/stattia/viktor-morozov-batiarski-pisni-nikhto-ne-maye-sobi-prysvo%D1%96uvaty> (дата звернення: 17.03.2023).
4. Неручка В. Цілитель людських душ – бард і поет Тризубий Стас. 2019. URL : <https://svoboda.te.ua/tsilytel-lyudskiyh-dush-bard-i-poet-tryzubij-stas/> (дата звернення: 17.03.2023).
5. Окаринський В. М. Батяри. *Велика українська енциклопедія*. 2016, 1408 с. URL : <https://vue.gov.ua/Батяри> (дата звернення: 17.03.2023).
6. Павлюк Н., Малашевська І., Матяшук О. Авторська пісня як вербально-музичний засіб виховання студентської молоді. *Acta Paedagogica Volynienses*, Вип. 2, 2022. С. 138-142.
7. Різник О. О. Авторська пісня. *Велика українська енциклопедія*. 2016, 1408 с. : URL : https://vue.gov.ua/Авторська_пісня (дата звернення: 16.03.2023).
8. Рябуха Т. М. Витоки та інтонаційні складові української пісенної естради: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03. Харків, 2017. 18 с.
9. Указ Президента України №14/2019. Офіційне інтернет-представництво Президента України. Архів оригіналу за 28 лютого 2021/URL : <https://www.president.gov.ua/documents/all> (дата звернення 23 січня 2019).
10. *Українська музична енциклопедія*. Т. 1 / гол. редкол. Г. Скрипник; Національна Академія Наук України; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. Київ : Видавництво Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології НАН України, 2006. 680 с. : ил.

REFERENCES

1. Zhurba V. (2018). *Peredumovy vynyknennia muzychnoho stylu bebop. Mizhnarodnyi visnyk: Kulturolohiia. Filolohiia. Muzykoznavstvo* [Prerequisites for the emergence of the bebop musical style. International Bulletin: Cultural Studies. Philology. Musicology]. 11, 218–222 [in Ukrainian].
2. Cartovy, P.V. (2009). *Suchasna ukrainska avtorska pisnia: statii pro vytoky zhanru, avtoriv-veteraniv, festyvali, porady molodym i doliu Volodymyra Ivasiuka* [Modern Ukrainian author's song: articles about the origins of the genre, authors-veterans, young people's advice, and the fate of Volodymyr]. Sumy: MacDen, 2009. 76 p. [in Ukrainian].
3. Morozov V. B. (2023). *Atiarska kultura – tse mistyka Lvova* [Batyar culture is the mystique of Lviv]. URL : <https://culture.pl/ua/stattia/viktor-morozov-batiarski-pisni-nikhto-ne-maye-sobi-prysvo%D1%96uvaty> [in Ukrainian].
4. Neruchka V. (2023). *Tsilytel liudskykh dush – bard i poet Tryzubyi Stas* [The healer of human souls is the bard and poet Stas Three-toothed]. URL : <https://svoboda.te.ua/tsilytel-lyudskyh-dush-bard-i-poet-tryzubyj-stas> [in Ukrainian].
5. Okarynskyi V. M. (2023). *Batiary. Velyka ukrainska entsyklopediia* [Batteries Great Ukrainian encyclopedia]. URL: <https://vue.gov.ua/Batiary> [in Ukrainian].
6. Pavliuk N., Malashevskva I., Matiashchuk O. *Avtorska pisnia yak verbalno-muzychnyi zasib vykhovannia studentskoi molodi* [The author's song as a verbal and musical means of education of student youth]. *Acta Paedagogica Volynienses*, Vyp. 2, 2022, 138–142 [in Ukrainian].
7. Riznyk O. O. (2023). *Avtorska pisnia. Velyka ukrainska entsyklopediia*. URL : [https://vue.gov.ua/Avtorska pisnia](https://vue.gov.ua/Avtorska_pisnia) [in Ukrainian].
8. Riabukha T. M. (2017). *Vytoky ta intonatsiini skladovi ukrainskoi pisennoi estrady: avtoref. dys. kand. Mystetstvoznavstva* [Origins and intonation components of the Ukrainian pop song]. Kharkiv : ONTU [in Ukrainian].
9. *Ukaz Prezidenta Ukrainy №14/2019. (2021). Ofitsiine internet-predstavnytstvo Prezidenta Ukrainy. Arkhiv oryhinalu za 28 liutoho 2021* [Decree of the President of Ukraine No. 14/2019. Official online representation of the President of Ukraine. Archived from the original on February 28, 2021]. URL : <https://www.president.gov.ua/documents/all> [in Ukrainian].
10. Skrypnyk, H. (Eds.) (2006). *Ukrayinska muzychna entsyklopediia* [Ukrainian music encyclopedia]. Kyiv, Vol. 1, (pp. 27–28) [in Ukrainian].